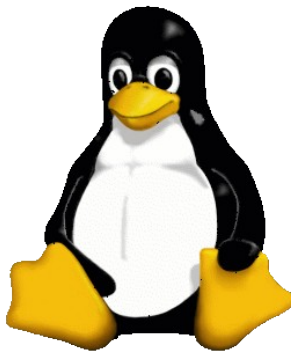

Základy Linuxu

Obsah

1	Základy Linuxu.....	4
1.1	Proč používat Linux?.....	4
1.1.1	Legalita.....	5
1.1.2	Variabilita.....	5
1.1.3	Mnoho software v distribucích.....	5
1.1.4	Linux je zdarma.....	5
1.1.5	Včasné aktualizace všem.....	6
1.1.6	Aktualizace celého systému.....	6
1.1.7	Žádné viry.....	6
1.1.8	Žádný spyware.....	6
1.1.9	Bezpečný systém.....	6
1.1.10	Linux je stabilní.....	7
1.1.11	Víceuživatelský systém.....	7
1.1.12	Kvalitní multitasking.....	7
1.1.13	Dodržování standardů.....	7
1.2	Distribuce.....	7
1.3	Software.....	8
1.4	Jak přejít.....	9
1.5	Pomoc s problémy.....	9

1 Základy Linuxu

GNU/Linux¹ (zkráceně jen Linux) je svobodný operační systém. Slovo „svobodný“ (anglicky free) vyjadřuje jeho hlavní rysy: je zdarma a každý jej může používat k libovolným účelům. Navíc je jeho kompletní dokumentace včetně zdrojových kódů dostupná každému. Kdokoliv může systém libovolně studovat, zkoumat a také měnit.

Co vám nabízí?

- moderní koncepce
- stabilní systém
- svoboda použití
- žádné viry
- žádný spyware
- ohromná základna aplikací zdarma
- samotný systém je také zdarma

Operační systém GNU/Linux není žádným nováčkem a jeho vývoj už probíhá více než dvacet let. V roce 1984 se jej rozhodl vytvořit Richard Stallman. O deset let později se přidal Linus Torvalds, který vytvořil jádro systému.

1.1 Proč používat Linux?

Existuje mnoho důvodů, proč se rozhodnout používat operační systém GNU/Linux. Možná ale vůbec netušíte, jaké výhody by vám mohl přinést a

1 GNU je tzv. rekurzivní zkratka a znamená: **G**nu is **N**ot **U**nix

jestli se vůbec vyplatí do něj investovat svůj čas. Připravili jsme pro vás přehled toho nejdůležitějšího, co byste měli vědět. Prostudujte si dobré vlastnosti Linuxu a porovnejte jej se svým stávajícím systémem.

1.1.1 Legalita

Většina programového vybavení pro Linux patří do kategorie svobodný software. Znamená to, že jej můžete legálně používat na libovolném množství počítačů bez nutnosti zaplatit další poplatky.

1.1.2 Variabilita

Operační systém Linux je dodáván ve formě distribucí. Těch existují stovky a každý uživatel si proto může vybrat takovou podobu systému, která mu nejvíce vyhovuje.

1.1.3 Mnoho software v distribucích

Po instalaci své oblíbené distribuce nedostanete jen holý operační systém, ale obvykle také stovky aplikací určených pro nejrůznější použití.

1.1.4 Linux je zdarma

Mnoho Linuxových distribucí je volně ke stažení na internetu. Za jejich získání a používání tak nemusíte vůbec nic platit. Stačí stáhnout a používat.

1.1.5 Včasné aktualizace všem

Aktualizace distribucí bývají k dispozici velmi rychle po objevení chyby. Veškeré aktualizace jsou také zdarma pro všechny zájemce.

1.1.6 Aktualizace celého systému

Pokročilé balíčkovací systémy se postarají nejen o aktualizaci samotného systému, ale automaticky udržují aktuální veškerý nainstalovaný software. Už nemusíte hlídat vydávání nových verzí. Ty se automaticky nainstalují na váš počítač.

1.1.7 Žádné viry

V Linuxu se nemusíte bát počítačových virů. Občas se sice objeví informace o tom, že nějaký vznikl, nikdy ale nenapáchá velké škody.

1.1.8 Žádný spyware

V Linuxu se nešíří spyware ani jiný škodlivý kód. Systém je bezpečný a aktualizace jsou dostupné zdarma.

1.1.9 Bezpečný systém

Díky včasné dostupnosti bezpečnostních záplat je Linux velmi bezpečný. Obsahuje kvalitní firewall a je možno jej doplnit o mnoho dalších bezpečnostních prvků.

1.1.10 Linux je stabilní

Na bezproblémovém hardware se neseťkáte s pády, mrznutím systému ani jinými problémy. Linux jednoduše funguje!

1.1.11 Víceuživatelský systém

Linux automaticky podporuje práci více uživatelů na jednom počítači. Každý z nich má oddělený pracovní prostor, vlastní prostředí a přidělenou část disku. Dokonce může být na jednom počítači připojeno více uživatelů zároveň.

1.1.12 Kvalitní multitasking

Linux je připraven na řešení mnoha úloh zároveň. Můžete tak zároveň tisknout náročné dokumenty, kopírovat velké objemy dat, stahovat několik souborů z internetu a vaše běžná práce nebude nijak ovlivněna.

1.1.13 Dodržování standardů

Lidé, kteří pracují na vývoji operačního systému Linux a aplikací pro něj, obvykle striktně dodržují standardy. Distribuce jsou proto kompatibilní mezi sebou a dokáží si vyměňovat data s dalšími systémy a aplikacemi, které dodržují standardy.

1.2 Distribuce

GNU/Linux se od jiných systémů v mnoha věcech liší. Především neexistuje žádný „ten Linux“, systém se dodává v takzvaných distribucích.

To jsou jakési kompilace samotného systému a dalších balíčků, doplněné o instalátor, konfigurační nástroje a balíčkovací systém, který se stará o instalace.

Distribucí existují stovky, některé jsou zaměřeny na server, další na desktop a jiné na specifické činnosti. Výběr distribuce je velmi důležitý a je potřeba se u něj zaměřit na pohodlnou správu, širokou základnu uživatelů, optimální vývojový cyklus, dostupnost dokumentace a další detaily.

Distribuce se mohou vzájemně lišit, ale software, který na nich provozujete, je vždy stejný. Prohlížeč Firefox můžete nainstalovat, ať používáte Debian, Slackware nebo SUSE².

1.3 Software

Tím se dostáváme k otázce software, která trápí většinu nových uživatelů. Ti se často ptají právě na software a jeho dostupnost. Budu mít v Linuxu k dispozici své oblíbené programy? Budu moci provádět stejné operace, jaké jsem dělával na starém systému? Záleží na tom, co jste používali doposud, obecně lze ale říci, že alternativy můžete najít téměř k libovolné aplikaci.

Pro Linux existují zástupci všech běžných kategorií software: internetové prohlížeče, přehrávače audia, přehrávače videa, word editory, tabulkové procesory, grafické editory, prohlížeče fotografií, programy pro vypalování a další. Mnoho software je také multiplatformní, to znamená, že jej naleznete na mnoha systémech. Pokud jste zvyklí používat například

² Pozor SUSE dále dělí na tzv. SLED a SLES (Suse Linux Enterprise Desktop, Server) a openSUSE (rozdíl u těchto produktů je v ceně). Jak asi tušíte, openSUSE je volně k dispozici.

Firefox, Thunderbird, Gimp nebo OpenOffice.org, potěší vás, že je naleznete i v Linuxu.

1.4 Jak přejít

Pokud jste se rozhodli přejít na Linux, budete potřebovat několik věcí. Jednak byste si měli ověřit, že budete mít k dispozici veškerý potřebný software. Kromě klasických desktopových aplikací prověřte, zda nepoužíváte specializovaný software, ke kterému není k dispozici alternativa. Dále byste měli zvolit správnou distribuci, ušitou na míru vašim potřebám.

Dalším krokem je získání této distribuce a prostudování její dokumentace. Distribuci můžete buďto zakoupit nebo ji stáhnout z internetu. Obvykle se dodávají na CD nebo dnes čím dál častěji na DVD. Se systémem dostanete často také rovnou několik gigabajtů programů, které musíte u jiných systémů kupovat zvlášť. Přesvědčte se, že dostanete vše potřebné.

1.5 Pomoc s problémy

Pokud si v některé fázi nebudete vědět rady, nezoufejte. Linuxová uživatelská základna je ohromná a na internetu najdete spoustu návodů, postupů, triků a rad. Dobrým základem je archív článků na Root.cz nebo diskusní fórum. Pomůže vám také Google a především jeho vyhledávání v usenetových skupinách.

Vždy se ale pokuste nejprve problém vyřešit sami. Čtenáři diskusních fór jsou obvykle velmi rozhořčení, pokud se nováček ptá stále na stejné otázky,

které už byly zodpovězeny mnohokrát. Nejprve hledejte a pokud opravdu odpověď nenaleznete, položte teprve vlastní dotaz.

Spoustu informací naleznete také v odborné literatuře. Na Root.cz přinášíme pravidelné recenze knižních novinek i starších zajímavých titulů. Jejich kompletní seznam naleznete v naší knihovničce.